

Die Untersuchung des Materials ergab folgende vier Arten.

Megaselia sp. (*Phoridae*). — Am 19. V. ergaben sich im Siebmaterial 3 ♀♀ dieser vorläufig nicht näher bestimmten Phoride.

Phyllomyza equitans HENDEL (*Milichiidae*). — Beim Durchsieben des Nestes am 21. V. wurden 8 ♀♀ dieser für die Fauna Finnlands neuen Art aufgehoben, die sich anderweitig namentlich als Nesteinwohner von *Lasius fuliginosus* erwiesen hat. Unserem Lande am nächsten ist diese Art im Leningrader Gebiet und in Libau angetroffen worden; die übrigen Fundorte liegen nach HENNIG (*Milichiidae* und *Carnidae*, p. 37, in LINDNERS *Fliegen der palæarktischen Region*) in England, Mitteleuropa und im Amurgebiet.

Fanniosoma latifrons RINGD. (*Muscidae*). — Beim Durchsieben des Nestes am 19. V. wurde unter anderem eine offenbar frisch geschlüpfte, noch weiche Muscide im Nestmaterial umherkriechend vorgefunden. Sie wurde lebend verwahrt und erst nach zwei Tagen, als sie sich bereits erhärtet und sich verfärbt hatte, getötet und präpariert. Es handelt sich mit recht grosser Wahrscheinlichkeit um das bisher unbekannte Männchen von *Fanniosoma latifrons* RINGD. Vordem ist von der Art und der ganzen Gattung nur ein einziges weibliches Exemplar aus Südschweden bekannt gewesen, das der Artbeschreibung von RINGDAHL (*Entom. Tidskrift* 1932, p. 160) zugrundegelegt hat. Es weist ein paar Merkmale auf, die in der Tribus *Fanniini* selten sind und nebeneinander nur bei der fraglichen Art vorkommen, nämlich die Behaarung der Augen und die Behaarung der Wangen. Auch in betreff anderer Kennzeichen kann das vorliegende Männchen dem *F. latifrons*-Weibchen nahegestellt werden. Ich werde in einem anderen Zusammenhang die Beschreibung des jetzt gefundenen Exemplars folgen lassen.

Hydrotaea Ringdahl STEIN (*Muscidae*). — Aus den ziemlich stattlichen Puparien entwickelten sich in der Zeit von 1. — 5. VI. 1946 3 ♂ und 2 ♀. Die Art ist bisher als nördlich betrachtet worden und liegt aus Finnland vordem nur aus Utsjoki (InL) vor. In Schweden ist sie nach RINGDAHL (*Entom. Tidskrift* 1925, p. 15) u. a. aus einem Eichhornnest gezüchtet worden.

L. T i e n s u u.

E. Thermanin sahapistiäiskokoelma.

Tohtori E. SUOMALAISEN välityksellä sain tarkastaakseni kiintoisan sahapistiäiskokoelman n. 50 vuoden takaa. Sen oli ylioppilasaikoinaan suurella huolella kerännyt ja osittain määrittänytkin lääkintäneuvos ERNST THERMAN vuosina 1891 — 92. Pääosa on tallennettu Kuopiosta ja sen lähistöltä (PS), etenkin Puiroolahdelta, mutta joukossa on pohjois-Karjalasta (PK) ja etelä-Savostakin (ES) kerättyjä. Valitettavasti eivät kaikki yksilöt ole numeroituja, joten niiden löytöpaikasta ei pääse selville, mutta kaikki ovat kuitenkin Suomen alueelta. Kokoelma ei luonnollisesti ole suuri, se käsittää n. puoლისen tuhatta yksilöä, mutta vain kahden kesän tuloksena sitä on pidettävä varsin huomattavana. Keräilijän taitavuutta ja hyvää onneakin todistaa se, että lajeja on kokonaista 126, samoin kuin sekin, että joukossa on kasvatettujakin kappaleita. Kokoelman harvinaisuuksista, joita siinä on tavallista enemmän, mainittakoon:

<i>Pamphilius fumipennis</i> CURT. ♀♀ + ♂	<i>Ametastegia albipes</i> FALL.
<i>Tenthredo fulva</i> KL. ♀ + ♂♂	<i>Ardis brunniventris</i> HART.
<i>T. limbata</i> KL.	<i>Hemichroa australis</i> LEP. (alni L.) ♂
<i>T. eburata</i> KON.	(det. E. LINDQVIST)
<i>Tenthredopsis auriculata</i> THS.	<i>Nematus princeps</i> ZADD.
<i>Dolerus sanguinicollis</i> KL.	<i>Amauronematus helleni</i> LINDQV. (det. E. L.)

tunee kuitenkin vain siitä, että kilpikirvoja yleensäkin on meillä Suomessa perin vailinaisesti tutkittu. Hyvin todennäköistä näet on, että kyseessä oleva laji on maassamme laajemmalti levinnyt. Niinpä esim. E. KANGAS on kertonut tavanneensa sen 1945 runsaslukuisena Punkaharjun kuusentaimistoissa.

Ulkomaisen kirjallisuuden mukaan *Ph. piceae* naaras on 2.5 — 6 mm pitkä ja 2 — 4 mm leveä. LINDINGER (1932, s. 747) sanoo ko'on riippuvan suureksi osaksi siitä, millaisissa puissa se esiintyy. Isojen kuusten oksissa se on verraten pieni, nuorissa mehevissä kuusissa suhteellisen suuri. Minun löytämäni yksilöt olivat keskikokoisia. Keski-Euroopassa lajin sanotaan ahdistavan parhaasta päästä nuoria 3 — 15-vuotisia kuusia, mutta voivat myös elää isompien puiden tyvioksissa.

Naaraan laskemien määrää voi kohota tuhansiin. Toukat jäävät joksikin aikaa kuolleen muniin alle suojaan, mutta poistuvat sieltä syksyllä. Talveksi koirastoukat hajaantuvat neulasiin, naarastoukat imeytyvät vuosikasvainten suomujen alle. Seuraavana keväänä hyönteiset aikuistuvat ja parittuvat.

Eräiden tutkijoiden, NÜSSLININ ja RHUMBLERIN (1922, s. 144 — 146), SCHEIDTERIN (1930, s. 93 — 94) ym. mukaan laji ei yleensä aiheuta mitään huomattavaa vahinkoa. Sanotaanpa sen mieluummin ahdistavan vain jollain tavoin ennestään sairastelevia puita. Mutta mm. LINDINGER (1932, s. 747) kertoo sen voivan, varsinkin pienissä, voimakkaissa puissa, tehdä suurta tuhoa nimenomaan silloin, kun se vioittaa niiden latvakasvainta.

Laji on levinnyt yli Keski-Euroopan ja tavattu myös Englannissa sekä Ruotsissa (LINDINGER 1912, s. 251), missä se esim. TRÄGÅRDHIN (1939, s. 401) mukaan Tukholman seuduilla on kohtalaisen yleinen, varsinkin rautateiden varsilla kasvavissa savun vaaissa kuusissa.

Lajin suomalaiseksi nimeksi soveltuu k e r k k ä k i l p i k i r v a.

Kirjallisuutta: LINDINGER, L. 1912. Die Schildläuse (*Coccidae*) Europas etc. Stuttgart. — 1932. *Coccoidea* (Schildläuse). SORAUER: Handbuch der Pflanzenkrankheiten. V, 2, 4. Aufl. — NÜSSLIN, O. — RHUMBLER, L. 1922. Forstinsektenkunde. Berlin. — SCHEIDTER, FR. 1930. Die Läuse unserer Nadelhölzer. Neudamm. — TRÄGÅRDH, I. 1939. Sveriges skogsinsekt. Stockholm.

Physokermes piceae Fern. (Hem., *Coccidae*), a species occurring in Finland. (Summary.) — The author relates his having found this coccid, which has not previously been reported from Finland, in the medium of June 1943 in V: Karjalohja in young spruces. E. KANGAS has mentioned his having found the same species the following summer in ES: Punkaharju.

U n i o S a a l a s.

Zur Fliegeneinwohnerschaft eines Ameisennestes.

Bei der Frühjahrsexkursion der Finnischen Entomologischen Gesellschaft nach dem Naturreservat Tammisto bei U: Helsinki am 19. V. 1946 unternahm sich Dr. E. KANGAS, ein am Fusse einer Eiche gelegenes Nest von *Lasius fuliginosus* LATR. durchzusieben. Ausser mehreren Käferarten wurden dabei im Nestmaterial auch Fliegen und Fliegenpuparien festgestellt. Dr. KANGAS besuchte die Stelle abermals am 21. V., siebte erneut das Nest durch und fand auch diesmal einige Fliegen. Er hat das gesamte Dipterenmaterial mir zur Bearbeitung überlassen, wofür ich ihm auch an dieser Stelle bestens danke.

T i e n s u u , 1946